

Urbane regije – pionirji trajnostnega razvoja

Uroš Brežan, Thierry Billet, Ingrid Fischer in Éric Fournier (od leve proti desni). (c) Sonja Karnath

Društvo Alpsko mesto leta praznuje dvajsetletnico svojega delovanja. Kot kaže kratek pregled v nadaljevanju, so alpska mesta imela vsa ta leta pionirsko vlogo na področju trajnostnega razvoja v Alpah.

Tolminski župan Uroš Brežan je držal obljubo: v letu 2016, ko je njegovo mesto postalo alpsko mesto leta, je podprl številne civilne iniciative, rezultati njihovega dela pa so že vidni. Ideje, ki so jih v kraju v Soški dolini prispevali angažirani posamezniki, so postale temelj letnega programa aktivnosti. Tudi lokalni upravni organi so delovali spodbudno in projektu izrazili svojo podporo. Ena od ključnih točk programa so bile aktivnosti, namenjene krepitvi sistema javnega prevoza, ki sega od železniškega do kolesarskega prometa. V središču prizadevanj sta bila tudi vključevanje in podpiranje mladih: ustanovljen je bil mladinski mestni svet, organizirani so bili kreativni zajtrki za mlade. Tretja ključna točka letnega programa je bilo področje turizma, v okviru katerega je bilo med drugim izpeljano

gastronomsko usposabljanje in seznanjanje z Unescovim programom Človek in biosfera. Alpsko mesto leta 2016 je s tem poglobilo in tudi konkretiziralo svojo vizijo ekološko in socialno odgovornega razvoja.

Trajnostno oblikovanje prihodnosti

Okoli dve tretjini alpskih prebivalcev živi na urbaniziranih območjih. Avtor ideje, da bi ta območja opredelili in jih med seboj povezali v mrežo, je Gerhard Leeb iz avstrijskega Beljaka. Njegov rojstni kraj je leta 1997 postal prvo alpsko mesto leta. Naziv zdaj že dve desetletji podeljuje mednarodna žirija in tako vsakokratnemu alpskemu mestu leta izrazi priznanje za njegova posebna prizadevanja pri izvajanju Alpske konvencije. Osrednja naloga alpskih mest, ki imajo status člana, je povezati ukrepe varstva alpskega prostora s trajnostnim in v prihodnost usmerjenim razvojem regij. Alpska mesta prek svojih dejavnosti krepijo alpsko zavest, omogočajo aktivno udeležbo prebivalcem, utrjujejo medsebojne povezave v regiji in krepijo sodelovanje z drugimi alpskimi mesti.

Živahna izmenjava

Tudi za Ingrid Fischer, podžupanjo Sonthofna, alpskega mesta leta 2005, je sodelovanje zelo pomembno, saj je, kot pravi, prepričana, da so številni inovativni ljudje, ki prenašajo svoje dobre ideje na druge, največji potencial v mreži. Sem spadajo tudi izmenjava idej s področja mobilnosti z drugimi mesti kakor tudi kulturni dogodki. Mesto Sonthofen s številnimi pobudami in prireditvami dokazuje, da tudi po desetih letih še vedno uspešno širi idejo alpskega mesta in tako ohranja mrežo.

Alpsko mesto leta v jubilejnem letu 2017 je postal Tolmezzo, osrednji kraj italijanske pokrajine Kamije. Uvodna prireditev, s katero bo Tolmezzo za leto dni postal alpsko mesto leta, bo marca 2017.

Viri in nadaljnje informacije:

www.alpenstaedte.org/sl

Stališče: Energija – od pohlepa do zadostnosti

Cristina dalla Torre, članica Mladinskega sveta CIPRE © Darko Todorovic

Poraba energije v rastoči družbi je vedno večja. Njena proizvodnja obremenjuje naravo in mlade generacije. Nujno bi bilo treba spremeniti način našega življenja. Cristina Dalla Torre iz Mladinskega sveta CIPRE pravi, da so mladi to tudi pripravljeni storiti, a pri tem potrebujejo pomoč.

Članom in članicam iz Mladinskega sveta CIPRE povzroča precej skrbi vprašanje, kako ustaviti pohlep naše družbe. Število alpskega prebivalstva narašča, istočasno se nesorazmerno povečujeta poraba in povpraševanje po energiji. Zaradi podnebnih sprememb se zahteve po energetske preobratu še bolj zaostrojujejo. A proizvodnja obnovljive, tako imenovane zelene energije, pogosto negativno vpliva na naravne vire, kot na primer reke, gozdove, pokrajino, zemljišča. Tako se eni nepravilnosti, ki čaka prihodnje generacije (podnebne spremembe), pridružuje še druga – izguba naravnih virov.

Na planetu z omejenimi naravnimi viri ni mogoče upravičiti izvajanja projektov, v okviru katerih se izvaja proizvodnja manjših količin energije, obenem pa so velik poseg v naravne vire. O tej problematiki moramo razmišljati širše in se tudi vprašati, koliko energije sploh potrebujemo za kakovostno življenje in kako lahko energijo proizvajamo, ne da bi pri tem povzročali škodo.

Naj jih bo še tako malo, a vendarle so – primeri dobre prakse! Tako je danes s pomočjo tehnologije povsem uresničljivo, da naše hiše del energije proizvedejo iz obnovljivih virov energije. Energijo je mogoče proizvajati tudi, ko se ukvarjamo s prostočasnimi dejavnostmi: v telovadnicah lahko prav s športnim udejstvom proizvodimo živila, kot so olje ali moka, ali pa ko plešemo v diskoteki in pritiskamo na pedale, s tem pa proizvodimo elektriko za ojačevalnike ...

Zadostnost pomeni manjšo porabo energije. V javnem in zasebnem sektorju je to mogoče doseči z visokimi energetskimi standardi pri gradnji stavb ali z upoštevanjem življenjskega ciklusa pri nakupu proizvoda. Državlani so pripravljene varčevati z energijo, če so okvirni pogoji ustrezni, če so kolesarske in peš poti s sprejetjem ustreznih prostorsko načrtovalskih ukrepov kratke, če javna prevozna mreža dobro deluje. K uresničevanju postavljenih ciljev na tem področju pa lahko prispevamo tudi sami – da kupujemo izdelke in živila iz lokalnega okolja, ne uporabljamo embalaže in zmanjšamo količino zaužitega mesa.

Člani in članice Mladinskega sveta CIPRE smo pripravljene prilagoditi svoj življenjski slog zahtevam časa. Da bi to lahko storili čim bolj smiselno in učinkovito, potrebujemo enostavne usmeritve in transparentne informacije glede porabe energije in vrste energije, iz katere je bil proizveden izdelek, ki ga uporabljamo. Nosilci političnih odločitev morajo biti pri tem za zgled. Le tako bo družba uspela najti ravnovesje med človekom in naravo.

Viri in nadaljnje informacije:

www.cipra.org/sl/alpmonitor/podrocje-delovanja-narava-in-clovek, www.gmüesesel.ch/13-0-Willkommen-beim-GmueesEsel.html (de), www.energy-floors.com/sustainable-dance-floor/ (en)

Zimski turizem – destinacija ustvarja spremembe

Kaj se bo dogajalo z zimskim turizmom v prihodnje, sprašuje CIPRA International. © Johannes Gautier

Kateri izzivi čakajo zimski turizem v času podnebnih sprememb in spremenjenega vedenja obiskovalcev alpskega prostora? Da bi odgovorila na to vprašanje, je CIPRA na primeru fiktivne destinacije ponazorila postopke odločanja, ki bi lahko pri tem prišli v poštev, in njihove posledice. Interaktivno predstavitev je dopolnila s spletnim dosjееm in dokumentom, s katerim predstavlja svoje stališče o zgornjem vprašanju.

Zimske destinacije v Alpah so se znašle pred novimi izzivi: zime so vedno krajše, snežne odeje vedno tanjše, stroški za infrastrukturo in trženje vedno višji. Turistov, ki obiskujejo Alpe, je vedno manj in ne želijo več samo smučati, temveč se želijo preizkusiti tudi v drugih dejavnostih, kot so npr. hoja s krpljami, obiskovanje koncertov, sproščanje v centrih dobrega počutja ali na tečajih meditacije, okušanje regionalnih specialitet ali spoznavanje običajev krajev, kjer preživljajo počitnice. Vse to od turistične ponudbe zahteva preusmeritev k novim oblikam, včasih pa tudi odmik od turizma in iskanje ustreznih alternativ.

Kateri izzivi se pojavljajo na poti sprejemanja odločitev na tem področju delovanja, CIPRA ponazarja v interaktivni predstavitvi z naslovom [Zimski turizem – destinacija ustvarja spremembe](#), v kateri fiktivna turistična destinacija na konkretnih primerih preverja izvedljivost različnih idej in možnosti za oblikovanje prihodnjega razvoja ter kako sprejete odločitve vplivajo na okolje, gospodarstvo in družbo. Predstavitev, ki je nastala v okviru projekta alpMonitor, prikazuje na petih področjih delovanja prihodnje izzive in priložnosti za uresničevanje trajnostnega razvoja v Alpah.

Vprašanja, s katerimi se mora soočiti vedno več alpskih turističnih destinacij, CIPRA obravnava v spletnem dosjееu [Zimski turizem v Alpah](#), ki ga zaokrožujejo podrobnejši podatki o temah, kot so umetno zasneževanje, vodenje počitniških gostov idr., medtem ko v svojem stališču o omenjeni problematiki ([Sončev obrat v zimskem turizmu](#)) pojasnjuje, zakaj so spremembe nujne. Da je resnično skrajni čas za ukrepanje, izhaja iz šestih zahtev po uvedbi sprememb.

Viri in nadaljnje informacije:

www.cipra.org/sl/alpmonitor/podrocje-delovanja-turizem, www.cipra.org/de/positionen (de/en), www.cipra.org/sl/dosjeji/zimski-turizem-v-alpah

CIPRA žaluje za Wolfgangom Burhennom

»Wolfgang Burhenne je CIPRO zaznamoval v prvih letih njenega delovanja, z naklonjenostjo je ves čas opazoval njen razvoj, razmišljal o njeni prihodnosti in jo pozorno spremljal do zadnjih dni svojega življenja.

Življenje Wolfganga Burhenneja je bilo zelo razgibano. Leta 1941, ko je bil star šele sedemnajst let, so ga vpoklicali v nemško vojsko, kmalu zatem pa aretirali in odpeljali v koncentracijsko taborišče v Dachau. Tam so ga strpali ½ samico,

Wolfgang Burhenne na praznovanju 60. obletnice CIPRE v nemškem kraju Rottach-Egern v takratnim predsednikom CIPRE Dominikom Siegristom. © CIPRA International

ker je pomagal drugim taboriščnikom in priskrbel orožje za podtalno organizacijo taboriščnikov. V Dachauu in drugih taboriščih je preživel 37 mesecev. Po vojni je študiral pravo, gozdarstvo in politološke znanosti. Poleg nalog, ki jih je opravljal kot direktor medparlamentarne delovne skupnosti, se je zavzemal za varstvo narave in okoljsko politiko. Burhenne je Alpam vedno ostal zvest, saj je med drugim zastopal Svetovno zvezo za varstvo narave (IUCN) v organih Alpske konvencije, kjer so ga cenili kot odličnega poznavalca mednarodnega okoljskega prava.

»Wolfgang Burhenne je CIPRO zaznamoval v prvih letih njenega delovanja, z naklonjenostjo je ves čas opazoval njen razvoj, razmišljal o njeni prihodnosti in jo pozorno spremljal do zadnjih dni svojega življenja. Bil je starosta Alpske konvencije in mednarodnega okoljskega prava, vsestransko cenjen, opozarjal pa je tudi na pasti napačnega regionalnega razvoja in zamujenih priložnosti,« se »alpskega svetovljana« spominja Peter Haslacher, predsednik CIPRE Avstrija. Wolfgang Burhenne je bil častni član CIPRE. Leta 2011 mu je CIPRA Nemčija podelila 3. Nemško alpsko nagrado. Njegovi družini in najbližjim izreka CIPRA iskreno sožalje.

V primežu med odseljivanjem in razvojnimi pritiski

Med udeleženci delavnice I-LivAlps, ki je na temo prebivanja in zaposlitve potekala v večnamenski dvorani občine Schellenberg, je vladalo prijetno vzdušje. © Darko Todorovic

Kako živimo in delamo, je zelo osebno vprašanje. Za odgovor potrebujemo tudi politiko in gospodarstvo. Nujne so kooperacije in zagotavljanje ugodnih okvirnih pogojev. Tako se glasijo sklepne ugotovitve delavnice, ki je v okviru projekta CIPRE I-LivAlps potekala prejšnji konec tedna v Lihtenštajnu.

Oddaljenost kraja, v katerem prebivamo, od delovnega mesta določa naš vsakodnevni ritem. Pritisk poselitve v gospodarsko uspešnih alpskih regijah se povečuje, medtem ko so se prebivalci perifernih regij prisiljeni odseljovati ali pa sprijazniti z zamudnim prevozom na delo in z dela. Kako živimo in delamo, torej ni le osebno vprašanje, temveč ima posledice tudi za družbo. O raznolikosti vidikov in perspektiv, ki so povezani s temo Prebivati in delati, je od 2. do 4. februarja 2017 v Schellenbergu v Lihtenštajnu razpravljalo okoli 50 mladih udeležencev, strokovnjakov in predstavnikov CIPRE. Delavnica I-LivAlps je sicer že tretja od štirih, ki so se oz. se bodo zvrstile v okviru istoimenskega projekta. Projekt finančno podpirata program EU Erasmus+ in fundacija CARIPLO.

Medtem ko v urbaniziranih regijah prevladujejo delovna mesta v storitvenem sektorju, je največ delovnih mest na podeželju v proizvodnji ali predelovalni industriji, pojasnjuje Federica Corrado, predsednica CIPRE Italija. »New highlanders, ljudje z urbanih območij, ki jih vleče na odmaknjena območja, lahko s seboj prinesejo inovativnost in delovna mesta.« Vprašanje ostaja, kako lahko take trende spremljajo občine in regije. Kakšno vrednost predstavlja tradicionalno rokodelstvo v Avstriji za identiteto in kolikšno kot ekonomski dejavnik, pojasni Heidrun Bichler - Ripfel iz Inštituta za uporabno raziskovanje podjetništva in obrti (IAGF). Privlačnost in socialni status določenih poklicev se zmanjšujeta, medtem ko so možnosti za uspeh pri istočasnem zviševanju stroškov vedno manjše.

Nove priložnosti nastajajo, če se lokalnim virom priznava ustrezna vrednost ter če ti viri uporabljajo trende, kot je digitalizacija (npr. uporaba coworking prostorov). V ta namen sta potrebna izmenjava med različnimi ljudmi, inštitucijami in organizacijami ter njihovo sodelovanje, svoj prispevek pa je dala tudi omenjena interaktivna delavnica. CIPRA bo ideje in spoznanja z delavnice posredovala dalje, med drugim v okviru projekta alpMonitor.

Viri in nadaljnje informacije:

www.cipra.org/sl/I-LivAlps, www.cipra.org/sl/alpmonitor/podrocje-delovanja-prebivanje-in-zaposlitev, www.bmwfw.gv.at/Presse/Documents/161125_Handwerksstudie_210x260_BF.PDF (de)

Temelj za Triglavski narodni park je položen

Trajalo je šestnajst let, a zdaj je načrt upravljanja edinega narodnega parka v Sloveniji vendarle pripravljen. Zaradi uspešnega vključevanja javnosti v njegovo pripravo ima načrt široko javno podporo.

Triglavski narodni park (TNP) je edini narodni park v Sloveniji, obenem pa tudi eden najstarejših v Evropi. Načrt za njegovo upravljanje je zakon predvidel že leta 2000. V dialogu z ljudmi, ki živijo na območju parka, občinami, strokovnjaki, društvi in javnostjo so bili upoštevani različni interesi in razrešena odprta vprašanja. Participativni proces v obliki delavnic in ciljnih skupin je vodil javni zavod TNP.

Dolina Triglavskih jezer je naravni spomenik na območju Triglavskega narodnega parka v Sloveniji. © Martin Hefner/flickr

Omenjeni načrt upravljanja določa pogoje varstva, rabe in upravljanja ter razvojno politiko TNP. Osrednji cilj je ohranjanje narave in naravnih virov. Park se mora ohraniti tudi kot kulturna dediščina, na njegovem območju pa je treba vzpostaviti dobro javno infrastrukturo. Maja 2016, torej šestnajst let po sprejetju Zakona o triglavskem narodnem parku, se je končno zgodilo: slovenski parlament je sprejel Načrt upravljanja Triglavskega narodnega parka.

Viri in nadaljnje informacije:

[Studie: Governance and Public Participation in PAs](http://www.pzs.si/novice.php?pid=10971) (en), www.pzs.si/novice.php?pid=10971

Zaradi časovne stiske brez razprave

V Franciji niso utrli poti sodobnemu zakonu o gorskih območjih. Na fotografiji: Centralni masiv. © Alpha du centaure/flickr

V Franciji so se zaradi bližajočih se predsedniških volitev prenove gorske zakonodaje lotili ekspresno hitro. Razprave o tem – v nezadovoljstvo vseh – tako sploh ni bilo.

Za ene razveseljivo dejstvo, za druge zapravljena priložnost: pri prenovi gorske zakonodaje (Loi Montagne) se načeloma ni spremenilo kaj veliko. Za zainteresirane strani iz okoljevarstvenega sektorja je prenova prinesla nekaj manjših pozitivnih novosti, kot je denimo zahteva, da bodo morali upravljavci žičnic po novem poskrbeti za razgradnjo naprav, ki niso obratovalle več kot tri leta. Prenova zakona je prinesla tudi izboljšanje zagotavljanja storitev za prebivalce, npr. na področju zdravstvene oskrbe ali šolstva.

Sporna točka je bilo predvsem prostorsko načrtovanje. Predstavniki turistične in gradbene panoge so zagovarjali poenostavitev postopka za pridobitev ustreznega dovoljenja, denimo za gradnjo smučarskih prog ali druge turistične infrastrukture.

Njihovemu predlogu so nasprotovali okoljevarstveniki. Sedanja rešitev predvideva usklajevanje prostorskega načrtovanja na lokalni ravni, vendar tudi z njo nihče ni prav zadovoljen. Ali bo ta povzročila nadaljnje spremembe, se bo še pokazalo.

CIPRA Francija si v sodelovanju s predstavniki okoljevarstvenih in naravovarstvenih organizacij intenzivno prizadeva za progresivno prenovo zakona, pri tem pa poudarja, da je bila zamujena pomembna priložnost za ureditev razmer. Sodoben zakon, ki ureja gorska območja, bi dolgoročno ustvaril ustrezno podlago, s katero bi lahko ostali v koraku z izzivi našega časa. Vse to ohranja status quo. Mnogo energije in dela je tako šlo v nič predvsem zato, ker časovna stiska ni dopustila poglobljene razprave, s tem pa tudi oblikovanja rešitev, ki bi bile deležne široke podpore.

Viri in nadaljnje informacije:

www.urbanisme.legibase.fr/actualites/veille-juridique/loi-montagne-lacte-ii-fait-lunanimite-lassemblee-64798 (fr), www.lemonde.fr/planete/article/2016/12/21/le-parlement-adopte-le-projet-de-loi-montagne_5052660_3244.html (fr), www.rtl.fr/actu/societe-faits-divers/qu-est-ce-que-la-loi-montagne-adoptee-a-l-unanimite-par-le-senat-7786312444 (fr)

Odprte Alpe 2017

Como/l pozimi. Poleti so na južnem obrobju Alp obtičali številni begunci na svoji poti proti severu. © Michael Gwyther-Jones (flickr)

Konec lanskega leta so bili razglašeni prejemniki nagrade za človekove pravice Odprte Alpe za leto 2017. Nagrada je bila podeljena posameznikom in skupinam, ki se aktivno zavzemajo za pravice beguncev, priseljencev, socialno ogroženih in ogroženih manjšin v Evropi.

Letos pa sta nagrado prejeli organizaciji, ki sta zbudili zanimanje javnosti zaradi svojega posebno angažiranega delovanja v obdobju nedavnega migracijskega toka v Evropi: Associazione Firdaus, ki jo vodi Lisa Bosia Mirra, kantonalna svetnica iz švicarskega južnega kantona Ticino, in duhovnik Don Giusto Della Valle iz italijanskega Coma, ki je v okviru svoje pobude Progetto Accoglienza Rebbio skrbel za mladoletne migrante brez spremstva.

Nagrada naj bi tovrstnim pobudam zagotovila pomembno podporo, obenem pa poskrbela za ozaveščanje javnosti o tem, da so bile Alpe skozi svojo zgodovino vedno območje migracije. Lani poleti je bila ta tradicija zaradi zapore meja vzdolž južnih Alp, od Brennerja v Avstriji do Ventigmigle v Italiji in Chiassa v Švici,

postavljena na resno preizkušnjo.

Medtem ko se številne podeželske občine in regije v Alpah soočajo z velikimi demografskimi izzivi, kot sta staranje in odseljevanje prebivalstva, pa marsikje nastajajo inovativni modeli socialnega vključevanja novih priseljencev v lokalno skupnost in na trg dela. Priseljenci so lahko mlade družine, nonkomformisti, t. i. new mountaineers, sezonski delavci v turističnem ali kmetijskem sektorju ali pa ljudje, ki zaradi vojnih razmer bežijo iz matične države ter zase in za svojo družino iščejo novo domovino.

Partnerji projekta PlurAlps želijo opozoriti na načine in rešitve, s katerimi lahko občine, podjetja in civilna družba prispevajo k temu, da bosta kulturna raznolikost in pluralizem prepoznana kot prednost alpskega območja in da bo prišlo do izboljšanja socialne kohezije v lokalnih skupnostih. CIPRA International sodeluje v projektu prek neprofitne organizacije CIPRA Lab.

Viri in nadaljnje informacije:

www.sosf.ch/de/themen/asyl/informationen-artikel/offene-alpen-2017.html?zur=41 (de), www.cipra.org/sl/cipra/international/projekti/tekoci-projekti/pluralps, www.civic-forum.org/de/artikel/der-schweizerische-menschenrechtspreis (de)

Oh...

Ski-Line(c)DeJongArchitects

Tignes, smučarski kraj v francoskih Alpah, se je na dejstvo, da domači ledenik počasi izginja, z njim pa tudi smučarske proge na območju ledenika, odzval s prav posebno gesto:

s projektom Ski Line, v okviru katerega naj bi sredi enega najvišje ležečih smučišč v Evropi, to je na več kot 2000 metrih, zgradili sodobno smučarsko dvorano in tako spet obudili stare dobre čase, ko je lahko prav vsak dan v letu pomenil smučarske užitke. Projekt, katerega vrednost je ocenjena na okoli 60 milijonov evrov, je predstavil UTN, Unité touristique nouvelle, ki poleg nove dvorane načrtuje še gradnjo trgovskega središča, restavracije, novega Cluba Med in celo bazena za deskarje s trimetrskimi »stoječimi« valovi. če mu to uspe, bo Tignes zasenčil celo smučarsko dvorano, ki stoji sredi puščave v Dubaju. Pa dobrodošli v Absurdistanu!

Viri:

www.mountainwilderness.fr/se-tenir-informe/actualites/projet-ski-line-a-tignes-dubai-en-tarentaise.html (fr), www.gloobi.de/tignes-plant-indoor-skipiste-in-2-100-metern-hoehe (de), www.lequipe.fr/Adrenaline/Ski/Actualites/Tignes-espere-construire-le-premier-ski-dome-dans-les-alpes/752848 (fr)

Prireditve

Winter bike to work, 10.02.2017, Slovenia. [Več...](#)

Opazovanje nočnega neba ali pohod ob polni Luni na Vogel, 10.02.-24.02.2017, Vogel, Bohinj/ SL. [Več...](#)

Predavanje: Načrtovanje kolesarski povezav MOL z njihovim zaledjem za vsakodnevne migracije, 13.02.2017, Ljubljana/ SL. [Več...](#)

Delavnica o Uredbi delitve naporov (Transport&Environment), 14.02.2017, Okoljski center/ SI. [Več...](#)

Predstavitve knjige: Nitrogen Dioxide and Black Carbon Concentrations in Ljubljana (Ogrin, Vintar Mally in drugi), 15.02.2017, Ljubljana/ SL. [Več...](#)